

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ: ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΣΕΡΡΩΝ

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α.Μ. 166/03

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΠΑΛΑΤΟΣ ΑΘ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ: ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ
ΝΟΜΟ ΣΕΡΡΩΝ

Η υποβολή της πτυχιακής εργασίας αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την απονομή του πτυχίου στο τμήμα Φυτικής Παραγωγής της σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού ιδρύματος Θεσσαλονίκης.

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α.Μ. 166/03

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΛΑΤΟΣ ΑΘ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2012

Ευχαριστίες

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία φθάνω στο τέλος της φοίτησης μου στο Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου Κ. Παλάτο Γεώργιο για την μεγάλη και ουσιαστική προσφορά του σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου. Η γαλούχηση του μου ήτανε ιδιαίτερα σημαντική για την σταδιοδρομία μου τόσο εντός όσο και εκτός της σχολής, έμαθα αρκετά πράγματα δίπλα σε έναν εξαιρετικό Άνθρωπο και συνάμα καθηγητή.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ βάθους ψυχής τους γονείς μου που σταθήκανε αρωγοί στην προσπάθεια μου αυτή, με περίσσεια υπομονή και αγάπη κατά την διάρκεια όλων αυτών των ετών.

Σας Ευχαριστώ

Πίνακας περιεχομένων

<u>Πίνακας περιεχομένων.....</u>	<u>IV</u>
<u>Περίληψη.....</u>	<u>1</u>
<u>Abstract.....</u>	<u>2</u>
<u>Εισαγωγή.....</u>	<u>3</u>
<u>Κεφάλαιο 1: Τουρισμός και εναλλακτικές μορφές του.....</u>	<u>6</u>
<u>1.1 Γενικά.....</u>	<u>6</u>
<u>1.2 Διακρίσεις του τουρισμού.....</u>	<u>7</u>
<u>1.3 Μαζικός τουρισμός .....</u>	<u>8</u>
<u>1.4 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....</u>	<u>8</u>
<u>Κεφάλαιο 2: Αγροτουρισμός στην Ελλάδα.....</u>	<u>13</u>
<u>2.1 Γενικά.....</u>	<u>13</u>
<u>2.2 Έννοια αγροτουρισμού.....</u>	<u>14</u>
<u>2.3 Μορφές αγροτουρισμού.....</u>	<u>15</u>
<u>2.4 Προφίλ αγροτουρίστα.....</u>	<u>18</u>
<u>2.5 Μοντέλα αγροτουρισμού.....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.1 Αγροτουριστικά καταλύματα.....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.2 Καταλύματα ήπιων μορφών.....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.3 Καταλύματα σε παραδοσιακά κτίρια .....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.4 Επισκεψιμότητα σε αγροκτήματα.....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.5 Επισκέψιμα οινοποιεία.....</u>	<u>21</u>
<u>2.5.6 Ήπιες επιχειρήσεις .....</u>	<u>22</u>
<u>2.6 Αγροτουρισμός και περιβάλλον .....</u>	<u>22</u>
<u>2.7 Δραστηριότητες στον αγροτουρισμό.....</u>	<u>23</u>
<u>2.8 Πηγές χρηματοδότησης.....</u>	<u>26</u>
<u>2.9 Στόχοι αγροτουρισμού.....</u>	<u>28</u>
<u>2.10 Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.....</u>	<u>30</u>
<u>Κεφάλαιο 3 Ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Σερρών.....</u>	<u>32</u>

<u>3.1 Ιστορία Ν. Σερρών.....</u>	<u>32</u>
<u>3.2 Λίμνη Κερκίνη η <<Ναυαρχίδα>> του αγροτουρισμού για τον Νομό Σερρών</u> <u>.....</u>	<u>33</u>
<u>3.2.1 Δραστηριότητες .....</u>	<u>37</u>
<u>3.3 Παραδοσιακά Αγροτουριστικά Ξενοδοχεία και καταλύματα-Παραδοσιακοί</u> <u>Αγροτουριστική ξενώνες.....</u>	<u>44</u>
<u>3.3.1 Οικοπεριηγητής .....</u>	<u>45</u>
<u>3.3.2 Ο παραδοσιακός ξενώνας Βιγλάτορας .....</u>	<u>48</u>
<u>3.3.3 Ξενώνας Λιμναίο.....</u>	<u>49</u>
<u>3.3.4 Αγροτουριστική μονάδα Αγνάντι.....</u>	<u>51</u>
<u>3.3.5 Άλλες δραστηριότητες στον νομό Σερρών.....</u>	<u>52</u>
<u>3.3.6 Κέντρο εναλλακτικού τουρισμού καταφύγιο "Ανω Βροντού".....</u>	<u>55</u>
<u>3.4 Εκτροφή βουβαλιών μια εναλλακτική μορφή κτηνοτροφίας ορεινού</u> <u>αγροτουρισμού.....</u>	<u>57</u>
<u>3.5 Γυναικείοι Συνεταιρισμοί .....</u>	<u>61</u>
<u>Συμπεράσματα – Προτάσεις.....</u>	<u>62</u>
<u>Βιβλιογραφία.....</u>	<u>66</u>
<u>Άλλες Πηγές.....</u>	<u>68</u>

Περίληψη

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να ανάδειξη την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Σερρών καθώς και τις προοπτικές του για το μέλλον.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται τα είδη και οι μορφές του τουρισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά η έννοια του αγροτουρισμού, οι μορφές και οι στόχοι του.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια εκτενή αναφορά και περιγραφή του αγροτουρισμού στον νόμο Σερρών.

Τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα της έρευνας και καταθέτονται προτάσεις για την βελτίωση και την περαιτέρω ανάπτυξη του.

Abstract

The purpose of this work is to nomination the development of agri-tourism in Serres and its prospects for the future.

The first chapter presents the types and forms of tourism.

The second chapter describes in detail the concept of agri-tourism, the forms and targets.

The third chapter is an extensive reference description of agri-tourism in Serres.

Finally follow the conclusions of the investigation and submit a proposal for the improvement and further development.

Εισαγωγή

Ο τουρισμός ήταν, είναι και θα είναι το όχημα της οικονομικής ανάπτυξης για την χώρα μας. Η αντίληψη ότι ο τουρισμός αποτελεί «βαριά βιομηχανία» για την Ελλάδα δεν είναι υπερβολική. Το 2011, παρά την οικονομική ύφεση της χώρας, τα έσοδα του τουριστικού τομέα συνέβαλαν κατά 16,5% στο ελληνικό ΑΕΠ. Οι 758.300 θέσεις εργασίας στον κλάδο αποτέλεσαν το 18,5% της συνολικής απασχόλησης του ελληνικού πληθυσμού, ενώ η χώρα μας υποδέχθηκε 16,4 εκατομμύρια επισκέπτες.

Όμως, παρά τα σημαντικά αυτά στοιχεία, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές ανεκμετάλλετες ευκαιρίες στον τομέα των τουριστικών υπηρεσιών.

Εκτός από τη λαμπρή ιστορία της, η σύγχρονη Ελλάδα δικαιούται να υπερηφανεύεται και για την παρουσία της σε άλλους τομείς τουριστικού ενδιαφέροντος. Για παράδειγμα, ο καλλιτεχνικός, θρησκευτικός και γαστριμαργικός πλούτος της χώρας μας προσφέρει δυνατότητες σχετικών εξορμήσεων, ενώ το φυσικό περιβάλλον και οι εξαιρετικές καιρικές συνθήκες μπορούν να προσελκύσουν υψηλής ποιότητας συνεδριακές, αθλητικές και ιστιοπλοϊκές διοργανώσεις.

Στις πολύ σημαντικές προσπάθειες που ήδη καταβάλλει η χώρα μας στον τομέα του τουρισμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση στέκεται αρωγός. Έτσι, έως και το 2013, η Ελλάδα δικαιούται από κοινοτικούς πόρους 172 εκατομμύρια ευρώ για επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού και σχεδόν 480 εκατομμύρια ευρώ για επενδύσεις ανάπλασης του αστικού και αγροτικού χώρου. Όσοι δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο μπορούν να επωφεληθούν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία. Ενδεικτικά, κοινοτικοί πόροι παρέχονται για την εκπαίδευση προσωπικού, τη

χρηματοδότηση υποδομών σχετικών με το περιβάλλον και τις μεταφορές, τη διευκόλυνση της πρόσβασης ατόμων με αναπηρία σε αγροτικές περιοχές κ.ά.

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), η Ελλάδα το 2011 ήταν 17η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 19η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2011, η χώρα μας καταλαμβάνει την 29η θέση μεταξύ 139 χωρών στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας, ενώ στο Γενικό Δείκτη Ανταγωνιστικότητας καταλαμβάνει μόλις την 83η.

Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο.

Τα παραπάνω στοιχεία αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα στην χώρα μας και ιδιαιτέρως στα νησιά που κυριαρχεί το δόγμα του ηλίου και της θάλασσας και λιγότερο των εναλλακτικών μορφών του τουρισμού.

Γι αυτό τον λόγο η χώρα μας ανταποκρινόμενη στην διεθνή τάση για διεύρυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος προσφέρει ελκυστικά πακέτα και υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με την βοήθεια σημαντικών κρατικών επενδυτικών κινήτρων οι επιχειρηματίες δημιουργούν υποδομές και υπηρεσίες σχετικές με τον τουρισμό υγείας, τον θρησκευτικό τουρισμό, τον γαστρονομικό τουρισμό, τον αθλητικό τουρισμό, τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.

Η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει πληθώρα τέτοιων εμπειριών εκμεταλλευόμενη την ποικιλότητα των τοπίων της, τους φυσικούς της πόρους, τον πολιτισμικό και ιστορικό της πλούτο, καθώς και την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμά της.

Όλα τα προηγούμενα, συνδυασμένα με νεωτεριστική επιχειρηματικότητα, μπορούν να αναδείξουν πρωτότυπες κερδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες.

Πλεονέκτημα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η δυνατότητα τους να προσελκύουν τουρίστες καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια σταθερή πηγή εσόδων και απασχόλησης.

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στην μορφή εναλλακτικού τουρισμού που ονομάζεται αγροτουρισμός και ερευνά την ανάπτυξη του στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην γενέτειρά μου τον Νομό Σερρών.

Κεφάλαιο 1: Τουρισμός και εναλλακτικές μορφές του

1.1 Γενικά

Πολλές είναι οι προσπάθειες που έχουν γίνει για να δοθεί ένας επακριβής ορισμός του Τουρισμού. Από τα κύρια χαρακτηριστικά του, πέντε μπορούν να εξακριβωθούν εννοιολογικά και συγκεκριμένα τα εξής:

- ⑤ Ο τουρισμός είναι αποτέλεσμα μεμονωμένης ή ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς και η διαμονή τους σε αυτούς επί τουλάχιστον ένα 24ωρο με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχαγωγικών τους αναγκών.
- ⑤ Οι διάφορες μορφές του τουρισμού περιλαμβάνουν απαραίτητα δύο βασικά στοιχεία: Το ταξίδι στον τουριστικό προορισμό και τη διαμονή σε αυτόν, συμπεριλαμβανομένου της διατροφής.
- ⑤ Το ταξίδι και η διαμονή λαμβάνουν χώρα εκτός του τόπου της μόνιμης διαμονής των ανθρώπων που αποφασίζουν να μετακινηθούν για τουριστικούς λόγους.
- ⑤ Η μετακίνηση ανθρώπων σε διάφορους τουριστικούς προορισμούς είναι προσωρινού και βραχυχρόνιου χαρακτήρα, που σημαίνει ότι πρόθεσή τους είναι να επιστρέψουν στον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους μέσα σε λίγες, μέρες βδομάδες ή μήνες.

- ⑤ Οι άνθρωποι επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς για τουριστικούς λόγους, δηλαδή για λόγους άλλους από εκείνους της μόνιμης διαμονής τους ή της επαγγελματικής απασχόλησής τους.

1.2 Διακρίσεις του τουρισμού

Εγχώριος τουρισμός (domestic tourism): ο τουρισμός των κατοίκων μίας χώρας όταν ταξιδεύουν μόνο εντός αυτής

Εξερχόμενος τουρισμός (outbound tourism): αφορά στους μόνιμους κατοίκους μίας χώρας οι οποίοι ταξιδεύουν σε μία άλλη χώρα

Εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism): ο τουρισμός των αλλοδαπών οι οποίοι ταξιδεύουν σε δεδομένη χώρα

Διεθνής τουρισμός (international tourism): το σύνολο του εισερχόμενου και του εξερχόμενου τουρισμού.

Εσωτερικός τουρισμός (internal tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εισερχόμενου τουρισμού

Εθνικός τουρισμός: (national tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εξερχόμενου τουρισμού.

1.3 Μαζικός τουρισμός

Ο μαζικός τουρισμός είναι μια σχετικά νέα ιδέα, που προήλθε από την μεγάλη άνοδο των εισοδημάτων μετά την Βιομηχανική Επανάσταση. Πριν από αυτή, τα ταξίδια πολιτιστικού ή ψυχαγωγικού χαρακτήρα ήταν αποκλειστικό προνόμιο λίγων εκλεκτών περιηγητών, συνήθως αριστοκρατών.

Σήμερα, ο μαζικός τουρισμός είναι απευκταίος λόγω των δυσμενών επιπτώσεων που προκαλεί στο φυσικό περιβάλλον αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Η παγκόσμια τάση σήμερα είναι ο τουρισμός να είναι φιλικός ως προς τον άνθρωπο και ως προς το φυσικό περιβάλλον.

Μορφές τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο περιηγητικός τουρισμός, ο πολιτιστικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός αλλά και ο τουρισμός των πόλεων, θεωρούνται σήμερα οι μορφές που θα πρέπει να επικρατήσουν προκειμένου η τουριστική ανάπτυξη να καταστεί βιώσιμη και να καταπολεμηθεί η εποχικότητα του τουρισμού.

1.4 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Ως εναλλακτικός τουρισμός ορίζεται το σύνολο των ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίες διακρίνονται από εξειδίκευση ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των πελατών τους, απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, στηρίζονται σε οικολογικά ανεκτές και ήπιες δραστηριότητες, ενώ αναδεικνύουν χωρίς να καταστρέφουν τα φυσικά κάλλη μίας περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με την φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών, ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας που συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και προσφέρει λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας. Θεωρείται μικρής κλίμακας ανάπτυξης του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς και προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα.

Ο εναλλακτικός τουρισμός παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- ⑤ προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- ⑤ αποφυγή των κλασσικών τουριστικών προσφορών
- ⑤ διατήρηση των οικοσυστημάτων
- ⑤ αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τα πολιτιστικά μνημεία
- ⑤ στήριξη αγροτικών περιοχών και τέλος
- ⑤ επίλυση του προβλήματος του εποχιακού τουρισμού

Βασικές μορφές

- ⑤ **Ιαματικός τουρισμός**(SPA) - συνδέεται με επισκέψεις σε τουριστικούς χώρους για τη θεραπεία διαφόρων ασθενειών (π.χ. τη θεραπεία άγχους, τη ψυχοθεραπεία, τη φυσιοθεραπεία, τη χαλάρωση, τη διατροφή, την ομορφιά,

κλπ.), καθώς και για ξεκούραση και αναζωογόνηση του σώματος και της ψυχής.

⑤ [Αθλητικός τουρισμός αναψυχής](#) - συνδέεται με όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής συμμετοχής σε αθλητικές εκδηλώσεις. Η συμμετοχή μπορεί να είναι τυχαία ή και οργανωμένη, μπορεί να πραγματοποιείται για επιχειρηματικούς σκοπούς ή και για άλλους λόγους. Χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

1. ενεργή συμμετοχή σε αθλητικές εκδηλώσεις ή διαγωνισμούς, όπως το γκολφ, τένις, ποδόσφαιρο, μπάσκετ, κωπηλασία κλπ.
2. παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και παγκοσμίων κυπέλλων και πρωταθλημάτων, Ολυμπιακών Αγώνων και τα μεγάλα διεθνή τουρνουά.

⑤ [Αγροτουρισμός](#) - αναπτύσσεται, όπως υποδηλώνει το όνομα του κυρίως σε αγροτικές περιοχές της χώρας και σχετίζεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες της περιοχής.

⑤ [Θρησκευτικός τουρισμός](#) - συνδέεται με την [επίσκεψη](#) στα βυζαντινά [μνημεία](#), μνημεία εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής, [εκκλησίες](#) και [μοναστήρια](#).

⑤ [Θαλάσσιος τουρισμός](#) - περιλαμβάνει ένα εύρος δραστηριοτήτων με επίκεντρο τη [θάλασσα\(ναύλωση σκαφών](#), δημοφιλή [ταξίδια](#) με [κρουαζιέρες](#) κ.τ.λ).

⑤ [Πολιτιστικός τουρισμός](#) - ιδανική μορφή τουρισμού για όσους επιθυμούν να ανακαλύψουν και να μάθουν για την [κουλτούρα](#) και τον [πολιτισμό](#) διάφορων περιοχών, να λαμβάνουν ενεργά μέρος σε σεμινάρια και εργαστήρια,

καθώς και γνώση της παραδοσιακής τέχνης - βυζαντινή ζωγραφική, φωτογραφία, κεραμική, γλυπτά, τοιχογραφίες, μουσικά όργανα, κλπ.

- ⑤ Εκπαιδευτικός τουρισμός – απευθύνεται κυρίως στους νέους. Βασικός σκοπός είναι εκμάθηση (επαγγελματική κατάρτιση του ταξιδιώτη , απόκτηση ειδικών γνώσεων, απόκτηση νέων εμπειριών).
- ⑤ Συνεδριακός τουρισμός- τουριστικός προορισμός, άμεσα συνδεδεμένος με την οργάνωση και συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια και εκθέσεις. Τα τελευταία χρόνια, ο συνεδριακός τουρισμός αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της τουριστικής αγοράς σε διεθνές επίπεδο.
- ⑤ Οικοτουρισμός- μια μορφή τουρισμού που έχει αναπτυχθεί χρησιμοποιώντας τους πόρους του περιβάλλοντος: βουνά, λίμνες, λιμνοθάλασσες, κοιλάδες, σπηλιές, πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Συνοπτικά είναι περιοχές που προκαλούν υψηλό γεωλογικό ενδιαφέρον.
- ⑤ Ιατρικός τουρισμός - μια κατεύθυνση του τουρισμού, στόχος της οποίας είναι η οργάνωση μίας οικονομικά ανταγωνιστικής ιατρικής φροντίδας του ασθενούς στο εξωτερικό.

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται όλο και πιο συστηματικά οι ειδικές μορφές τουρισμού, που προσφέρουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητές τους και με προγράμματα των παραπάνω δράσεων, έτσι, η χώρα αποτελεί πλέον έναν προσφιλή τουριστικό προορισμό όχι μόνο για

διακοπές «κλασσικού τύπου», αλλά και για όσους επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εναλλακτικές διακοπές, αναζητώντας εκτός από την ξεκούραση και την απόλαυση των αξιοθέατων της χώρας και τη μοναδική εμπειρία, που προσφέρουν η φύση και τα «προϊόντα» της, ο θρησκευτικός πολιτισμός της αλλά και οι εξειδικευμένες υποδομές της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας.

Ευρύτερος σκοπός και στόχος των παραπάνω μορφών τουρισμού είναι να ενισχύσουν το τουριστικό ρεύμα επεκτείνοντας τη ζήτηση και τους μήνες εκτός <<αιχμής>>(low season).

Κεφάλαιο 2: Αγροτουρισμός στην Ελλάδα

2.1 Γενικά

Σε καιρούς όπου υπάρχει μεγάλη αύξηση στους ρυθμούς της αστικοποίησης και της γεωργικής διαποικίλισης, οι αγροτικές περιοχές χάνουν συνεχώς μόνιμους κατοίκους, αλλά κερδίζουν επισκέπτες. Οι κάτοικοι των πόλεων επιθυμούν να επισκεφτούν την εξοχή για διάφορους λόγους όπως η επανασύνδεση με τις ξεχασμένες ρίζες τους, ή για να μπορέσουν τα παιδιά τους να έρθουν κοντά στη φύση και να μάθουν για τα ζώα και τον αγροτικό τρόπο ζωής, δημιουργώντας έτσι μια ζήτηση για αγροτουριστική επιχειρηματικότητα.

Οι επισκέπτες φιλοξενούνται σε μεγάλα ή μικρά οικογενειακά αγροκτήματα και συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες των εκεί ανθρώπων, μαθαίνουν και ζουν τον τρόπο ζωής και την καθημερινότητα τους.

Στην χώρα μας, κυρίως με την λέξη αγροτουρισμός μας έρχεται στο νου κατευθείαν το κατάλυμα για φιλοξενία και τις παροχές που θα μας προσφέρει, σιγά σιγά όμως καθιερώνεται μια πολιτική γύρω από τα αγροτικά προϊόντα της περιοχής με συνεταιρισμούς που παράγουν συσκευάζουν και προωθούν τα τοπικά προϊόντα.

Τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα οι προσπάθειες ανάπτυξης του αγροτουρισμού ενισχύονται. Αυτό γίνεται για τη :

- 1) Συμπλήρωση και βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος
- 2) Συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στο τόπο διαμονής τους
- 3) Ευκολία διάθεσης των τοπικών προϊόντων

- 4) Φροντίδα του φυσικού περιβάλλοντος
- 5) Αύξηση ποιότητας παροχών καθώς ο κλάδος του αγροτουρισμού αναπτύσσεται ραγδαία παρουσιάζοντας μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση τόσο στην αγορά του εξωτερικού όσο και του εσωτερικού.

2.2 Έννοια αγροτουρισμού

Η έννοια «Αγροτουρισμός» - ως ιδέα, φιλοσοφία, ιδεολογικό-πολιτικό ρεύμα αλλά και ως μορφή ήπιας παρέμβασης στο φυσικό χώρο, που δεν «οχλεί» διαχρονικά, αποδόθηκε με πολλούς εναλλακτικούς, πολλές φορές συγκρουόμενους «ορισμούς», για να καταλήξουμε τελικά, ότι δεν υπάρχει ορισμός και αυτό, επειδή ο «Αγροτουρισμός» από τη φύση του ανήκει στις έννοιες που δεν είναι δεκτικές ορισμών. Είναι τέτοιο το εύρος της φύσης του, που δεν υπάρχει ένας γενικός ορισμός που να καλύπτει όλες τις συνιστώσες του. Κατά την γνώμη μου όμως αγροτουρισμός είναι μορφή φυγής από την πόλη και το αστικό περιβάλλον και η αναζήτηση της ψυχικής ηρεμίας κοντά σε αυτό. Πράγματι, στην εποχή της μαζικής παραγωγής τουριστικών υπηρεσιών και της τυποποιημένης συμπεριφοράς, όλο και περισσότερο καθίσταται αναγκαία από πολλούς η πνευματική και ψυχική ξεκούραση, μακριά από τα κοσμοπολίτικα τουριστικά κέντρα, τα ψεύτικα χαμόγελα και την τυποποιημένη συμπεριφορά και τα τουριστικά προϊόντα αμφίβολης ποιότητας. Με τον αγροτουρισμό ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να βιώσει εμπειρίες που δεν έχει την ευκαιρία να γνωρίσει στην πόλη, σε ένα εντελώς διαφορετικό περιβάλλον από αυτό που έχει συνηθίσει να ζει, να ανταλλάξει

ιδέες και σκέψεις με την οικογένεια που τον φιλοξενεί και με τον τρόπο αυτό να νιώθει οικείος, να γίνει «ένα» με την αγροτική οικογένεια, να συμμετέχει στη ζωή και στα προβλήματά της.

2.3 Μορφές αγροτουρισμού

Οι κυρίαρχες μορφές αγροτουρισμού σε διεθνές επίπεδο είναι οι διακοπές σε αγροκτήματα και οι διακοπές σε αγροτικά καταλύματα (αγροικίες) που βρίσκονται μέσα στον αγροτικό οικισμό.

Η Ελλάδα με τη μεγάλη οικιστική της διασπορά, με την πολυνησιακή της συγκρότηση, με την αποκεντρωμένη μνημειακή της τοπογραφία, με το εναλλασσόμενο τοπίο, με τις μορφολογικές της αντιθέσεις και με τις διαφοροποιημένες κλιματολογικές της συνθήκες, συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη μιας πλατιάς κλίμακας μορφών αγροτουρισμού.

Οι μορφές αυτές μπορούν να καταταχθούν σε δυο κατηγορίες :

ο αμιγής αγροτουρισμός, όπου οι φιλοξενούμενοι πέρα από τον κύριο προορισμό τους (διακοπές – ανάπαυση), ασχολούνται είτε με αγροτικές εργασίες κατά κανόνα στο αγρόκτημα (περιποίηση ζώων, άρμεγμα, τυροκομία, θερισμός, τρυγητός, λιομάζεμα, οπωροκηπευτική, μελισσοκομία, κτλ.), είτε και πολλές φορές παράλληλα, με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, από αυτές που τους προσφέρει το περιβάλλον της αγροτικής περιοχής (κολύμπι, ψάρεμα, πεζοπορία, ορειβασία, κυνήγι, ιππασία, κτλ.).

ο σύνθετος αγροτουρισμός, όπου οι τουρίστες, πέρα από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που εξειδικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής, όπως για παράδειγμα τουρισμός υγείας, αθλητισμού, φυσιολατρίας, θρησκείας, πολιτισμού.

Κύριες μορφές αμιγή αγροτουρισμού στην Ελλάδα

Αγροτουρισμός σε χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλους (ορεινά και μη) που προσελκύουν τους επισκέπτες, αξιοποιώντας την ομορφιά της τοποθεσίας τους.

Αγροτουρισμός σε νησιωτικές ή παραλιακές περιοχές οι οποίες αξιοποιούν κυρίως τους θερινούς μήνες τον ήλιο και τη θάλασσα.

Αγροτουρισμός σε παραδοσιακούς οικισμούς οι οποίοι έχουν να αναδείξουν μια ξεχωριστή αρχιτεκτονική που προσελκύει τον κάτοικο των τσιμεντένιων αστικών κέντρων.

Αγροτουρισμός κοντά σε προστατευόμενες περιοχές, όπως εθνικούς δρυμούς και υδροβιότοπους οι οποίες εκτός από φυσικό κάλλος, αναλαμβάνουν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις των επισκεπτών σε θέματα οικολογίας.

Αγροτουρισμός σε καταλύματα συνεταιριστικής μορφής, όπου τα μέλη των συνεταιρισμών, κυρίως γυναίκες προσφέρουν προϊόντα δικής τους ή τοπικής παραγωγής και αυθεντική φιλοξενία.

Κύριες μορφές σύνθετου αγροτουρισμού στην Ελλάδα

Αγροτουρισμός σε περιοχές με ιαματικές πηγές, γνωστές ως λουτροπόλεις, όπου σε ειδικά υδροθεραπευτήρια οι τουρίστες υπόκεινται σε κάποιες θεραπευτικές αγωγές, σε ένα συνδυασμό αποτοξίνωσης και σωματικής χαλάρωσης.

Αγροτουρισμός σε ορεινά χωριά στην περιοχή των οπείων λειτουργεί οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, που αποτελεί το στοιχείο έλξης των τουριστών.

Αγροτουρισμός σε αγροτικές περιοχές με αθλητικές εγκαταστάσεις, όπου προσφέρονται όλες οι δυνατότητες για ανάπαυση και άθληση.

Αγροτουρισμός σε κατασκηνωτικούς χώρους (camping), που βρίσκονται στον περίγυρο αγροτικών οικισμών με τους οποίους συνδέονται οικονομικά κοινωνικά και πολιτισμικά.

Αγροτουρισμός για παιδιά μικρής ηλικίας, που πραγματοποιείται σε παιδικές κατασκηνώσεις με αθλητικές εγκαταστάσεις, πλήρη φιλοξενία και προσφορά μορφωτικού, ψυχαγωγικού προγράμματος.

Αγροτουρισμός σε κέντρα διερχομένων τουριστών που βρίσκονται σε ειδικούς κόμβους και δέχονται περαστικούς για να τους προσφέρουν φιλοξενία

Αγροτουρισμός σε αγροτικές περιοχές όπου υπάρχουν πολιτιστικά ενδιαφέροντα. Οι διακοπές στις περιοχές αυτές συνδέονται με πνευματικές ενασχολήσεις.

Όλες οι παραπάνω μορφές αγροτουρισμού στην Ελλάδα εντοπίζονται σε αγροτικές περιοχές, οι τύποι των καταλυμάτων είναι κυρίως δωμάτια εντός της οικίας της αγροτικής οικογένειας ή καταλύματα που αποτελούν προέκταση της κατοικίας, είτε τέλος ανεξάρτητα της οικίας δωμάτια, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανεξαρτησία της ιδιωτικής ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.

2.4 Προφίλ αγροτουρίστα

Ποιο είναι τα κοινό που επιλέγει τον αγροτουρισμό; Ποιες είναι οι προτιμήσεις και τα κίνητρα των ανθρώπων, που η διαμονή στη φύση και η επιστροφή σε έναν τρόπο ζωής πιο ήρεμο και παραδοσιακό τους συγκινεί τόσο ώστε, να αντιπροσωπεύουν ένα ολόκληρο τμήμα της αγοράς; Οι αγροτουρίστες αναζητούν ξεκούραση, χαλάρωση σε ένα ήρεμο περιβάλλον, σε μια προσπάθεια να αποκοπούν προσωρινά από την αστική τους καθημερινότητα.

Επιζητούν την επαφή με την φύση, προκειμένου να γνωρίσουν τόσο την αγροτική ζωή όσο και τους αγρότες, τους ντόπιους που θα τους μιλήσουν σε ένα διαφορετικό και άγνωστο για πολλούς από αυτούς τρόπου ζωής. Θέλουν να απολαύσουν την αυθεντικότητα της επαρχιακής ζωής, την ανεπιτήδευτη φιλοξενία, την καθαρότητα του τοπίου και την καθαριότητα του περιβάλλοντος, τα παραδοσιακά, σπιτικά εδέσματα, να γίνουν κοινωνοί σε μια ζωή που έχει να τους πει πολλά για το κοντινό παρελθόν τους.

Οι τουρίστες αυτοί θεωρούνται πολυταξιδεμένοι και έμπειροι. Είναι άτομα που έχουν ήδη γευθεί τους τουριστικούς προορισμούς με την μορφή του μαζικού τουρισμού και κορεσμένοι από το συγκεκριμένο πρότυπο, αναζητούν στον προορισμό μια νέα διάσταση, εντρυφώντας στην πολιτιστική και φυσιολατρική του υπόσταση αλλά και στην δυνατότητα για ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία. Οι αγροτουρίστες ανήκουν σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα. Σε χώρες της Ευρώπης που ο αγροτουρισμός έχει παράδοση δεκαετιών, αποτελεί έναν τρόπο ζωής ο οποίος απευθύνεται σε όλη την οικογένεια και διεκδικεί το ήμισυ των ετήσιων οικογενειακών διακοπών. Τα νεότερα άτομα είναι αυτά που προτιμούν να συνδυάζουν το πακέτο αγροτουρισμού με «σπορ περιπέτειας», ενώ οι μεγαλύτεροι με πιο ήπιες δραστηριότητες, με περιηγήσεις πολιτιστικού, θρησκευτικού, λαογραφικού κλπ. περιεχομένου.

Από τα σπουδαιότερα όμως χαρακτηριστικά που διακρίνουν τα άτομα που επιλέγουν τον αγροτουρισμό είναι το υψηλά οικονομικό αλλά και μορφωτικό τους επίπεδο. Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι έχουν αυξημένη οικολογική συνείδηση, πολυποίκιλα ενδιαφέροντα, διάθεση για μόρφωση και πολιτιστική προσέγγιση. Δεν παρασύρονται από τον μιμητισμό και τα πρότυπα της καταναλωτικής κοινωνίας, είναι εκλεπτυσμένοι και με υψηλές απαιτήσεις ως προς την ποιότητα και το επίπεδο των υπηρεσιών που τους παρέχονται. Σε όλο τον κόσμο ο αγροτουρίστας θεωρείται ποιοτικός, υψηλών προδιαγραφών και σημαντικής αγοραστικής δύναμης. Ξέρει ακριβώς τι ζητάει και δεν αρκείται σε καταστάσεις που δεν τον ικανοποιούν.

2.5 Μοντέλα αγροτουρισμού

Τα αγροτουριστικά μοντέλα που αναγνωρίζονται διεθνώς είναι :

2.5.1 Αγροτουριστικά καταλύματα

Μέσα σε αγροκτήματα ή ακόμα και στο ίδιο το σπίτι του αγρότη, που προσφέρει τους κοινόχρηστους χώρους του και κάποιο extra δωμάτιο για τους φιλοξενούμενους.

2.5.2 Καταλύματα ήπιων μορφών

Αναφέρονται σε παραδοσιακές αγροικίες εκτός οικισμών που είναι πλήρως οργανωμένες.

2.5.3 Καταλύματα σε παραδοσιακά κτίρια

Είναι σπάνιας ομορφιάς και καλαισθησίας παραδοσιακά ξενοδοχεία ή διατηρητέα αρχοντικά στην επαρχία, με ενοικιαζόμενα δωμάτια.

2.5.4 Επισκεψιμότητα σε αγροκτήματα

Με ή χωρίς την δυνατότητα φιλοξενίας ή εστίασης, τα επισκέψιμα αγροκτήματα είναι ότι καλύτερο για τα παιδιά έχοντας και αποκτώντας επαφή με φυτά και ζώα και γενικά με την ύπαιθρο.

2.5.5 Επισκέψιμα οινοποιεία

Η κοιτίδα της ιδέας από την Γαλλία που υιοθετήθηκε σταδιακά και στην χώρα μας. Οινοποιεία με δυνατότητα φιλοξενίας, εστίασης με πατητήρια, αίθουσες γευσιγνωσίας και μονοπάτια στις φυτεμένες με αμπέλια πλαγίες.

2.5.6 Ήπιες επιχειρήσεις

Λαογραφικά μουσεία, ιστορικά αρχεία και ιδιωτικές συλλογές με σπάνια ντοκουμέντα , γιορτές τοπικών προϊόντων, πρατήρια συνεταιριστικών προϊόντων.

2.6 Αγροτουρισμός και περιβάλλον

Το περιβάλλον αποτελεί βασικό πυλώνα του αγροτουρισμού. Ο οικολογικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή η οποία έχει άμεση σχέση με το αγροτικό περιβάλλον και είναι συνυφασμένος με δραστηριότητες σε αγροτικούς χώρους, οι οποίες προωθούν την προστασία του περιβάλλοντος προσφέροντας στους τουρίστες θετικές εμπειρίες και ευκαιρίες για γνωριμία και κατ επέκταση με την ύπαιθρο. Άλλες μορφές όπως ο τουρισμός φύσεως η φυσιολατρικός και ο περιβαλλοντικός τουρισμός σχετίζονται με τον οικοτουρισμό. Ο ορεινός τουρισμός δεν έχει χρονικούς περιορισμούς και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού ορεινών περιοχών. Απαραίτητη προϋπόθεση όμως είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που συνάδουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, αίθουσες αναψυχής κλπ. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα έχει αναπτυχθεί ένα δίκτυο που ονομάζεται BioHotels που δίνει ιδιαίτερη σημασία στην διατροφή με βιολογικά προϊόντα και δείχνει ιδιαίτερες περιβαλλοντολογικές ευαισθησίες. Παράλληλα με αυτά το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα ecolabel που δίνεται σε ξενοδοχειακές μονάδες που εφαρμόζουν πρακτικές φιλικές προς το περιβάλλον και πληρούν κάποια κριτήρια έχει απονεμηθεί σε 7 ελληνικά

ξενοδοχεία αριθμός βέβαια αρκετά μικρός για τα τουριστικά δεδομένα της χώρας μας.

2.7 Δραστηριότητες στον αγροτουρισμό

Ο αγροτουρίστας δεν αναζητά τις παθητικές διακοπές. Η παραμονή στην ύπαιθρο μπορεί να εμπλουτισθεί με ποικίλες δραστηριότητες, με τα λεγόμενα «σπορ κοντά στη φύση» ή «σπορ περιπέτειας». Ένα ορμητικό ποτάμι μπορεί να είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για την διοργάνωση αθλημάτων όπως το rafting ή τα κανό. Τα περιπατητικά μονοπάτια που διασχίζουν περιοχές της χώρας, όπως το Ε4 ή Ε9 αφορμή για την διοργάνωση ομάδων πεζοπορίας. Το Trekking, η ορειβασία, το ποδήλατο ή η κατάβαση βουνού, η τοξοβολία, η ιππασία όλες οι μορφές δραστηριοτήτων, που συνδυάζουν τον τουρισμό περιπέτειας με την ενεργή συμμετοχή και δράση στη φύση, μπορούν να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του αγροτουριστικού «πακέτου».

Ιδιαίτερη θέση όμως κατέχουν στον αγροτουρισμό οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονικά, γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Έτσι η αξιοποίηση για την δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία εργαστήρια χειροτεχνίας, η συμμετοχή σε πανηγύρια και τοπικές γιορτές, στο μάζεμα της ελιάς ή του τρύγου, ακόμα και τα

μαθήματα τοπικής κουζίνας, όλα μπορούν να προσδώσουν στον Αγροτουρισμό την ξεχωριστή τοπική ταυτότητα και να τον αναδείξουν σε μοναδικό προϊόν.

Η Ελλάδα διαθέτει μια σημαντική και αξιόλογη ποικιλομορφία στα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά, που την κάνουν μια χώρα μοναδική. Βασιζόμενη σε αυτό μπορεί να αναδείξει αυτή την πολυμορφία χωρίς λόγο να υιοθετεί αντιγραφές και να ομοιογενοποιεί το προϊόν του Αγροτουρισμού. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα ανεκμετάλλετο δυναμικό που μπορεί να δημιουργήσει ένα εξειδικευμένο μοντέλο Αγροτουρισμού για κάθε περιοχή. Δεν υπάρχει λοιπόν κανένας τρόπος να μιμείται αντίστοιχα μοντέλα άλλα ούτε και να εφαρμόζει ένα συγκεκριμένο μοντέλο Αγροτουρισμού σε μια ενιαία κλίμακα. Είτε πρόκειται για καταλύματα, είτε για επιχειρήσεις ή για όποιες δραστηριότητες Αγροτουρισμού, η διαφορά έγκειται στο να ανακαλύψουμε τα μοναδικά, πρωτότυπα στοιχεία της κάθε περιοχής, τους πόρους που κανείς ακόμα δεν έχει αναδείξει ή δεν έχει σκεφθεί να αξιοποιήσει. Όσο πιο πρωτότυπα, τόσο καλύτερα αναδεικνύουμε τον Αγροτουρισμό στην ιδιαίτερη και ποιοτική μορφή του. Η φαντασία και η έρευνα παίζουν μεγάλη σημασία σ' αυτή την προσπάθεια. Η αναβίωση των παραδόσεων του τόπου, τα ξεχασμένα έθιμα ή τα μουσικά ακούσματα, οι αρχιτεκτονικές τάσεις, οι παλιές τέχνες, τα μνημεία που σκέπασε ο χρόνος, η συμβολή των ηλικιωμένων να θυμηθούν παλιές συνήθειες, ιστορίες, ίχνη, μονοπάτια, συνταγές, παρασκευή ποτών.

Τα πάντα στον Αγροτουρισμό έχουν σημασία και μόνο οι ντόπιοι μπορούν να τα εντοπίσουν και να τα αναδείξουν. Η χώρα έχει το μοναδικό προνόμιο να διαθέτει ανεξάντλητους πόρους που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, σπάνια φυσική ομορφιά, ιστορία, παράδοση, γαστρονομία, αρχιτεκτονική, παραδοσιακές τέχνες, μουσική παράδοση, πολιτισμό, θρησκευτικά μνημεία, χωριά, παραδοσιακούς οικισμούς, βιότοπους, υγροβιότοπους, χλωρίδα και πανίδα, θρύλους, παραδόσεις, τοπικές γιορτές, πανηγύρια, θάλασσες, δάση, βουνά, μονοπάτια, φαράγγια, όλα σχηματίζουν ένα σπάνιο μωσαϊκό, ένα πολύχρωμο καλειδοσκόπιο παραστάσεων, εικόνων και εμπειριών δημιουργώντας έναν τόπο ευλογημένο. Το πλεονέκτημα είναι πως, η Ελλάδα απ άκρη σ' άκρη διαφέρει ! Είναι μια χώρα με μοναδικότητα και ανομοιογένεια κι αυτό στον Αγροτουρισμό δίνει το πλεονέκτημα ανάδειξης αυτής της μοναδικότητας.

Η Παραδοσιακή Κουζίνα

Η γαστρονομία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής και ολοκληρωμένης παροχής του Αγροτουρισμού. Το φαγητό το οποίο προσφέρεται στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει πάντα να είναι καλής ποιότητας, ικανής ποσότητας και ποικιλίας, φτιαγμένο με τοπικά προϊόντα και παραδοσιακές συνταγές. Η παροχή δεν πρέπει να

μπερδεύεται ποτέ με προϊόντα που μπορεί κανείς να βρει στην ευρεία κατανάλωση. Για παράδειγμα, ο κάτοικος της πόλης επιθυμεί να έχει στο πρωινό του φρέσκο ζυμωτό ψωμί και όχι συσκευασμένες φρυγανιές, γάλα φρέσκο και όχι παστεριωμένο, μυρωδάτο σπιτικό γλυκό και όχι αγορασμένο από το σούπερ μάρκετ. Οι νοστιμιές του τόπου, οι παλιές συνταγές της γιαγιάς, τα προϊόντα που φτιάχνονται από απλά φυσικά, φρέσκα υλικά και μας θυμίζουν τη ζεστασιά του οικογενειακού τραπέζιού, όλα όσα λησμονήσαμε με τον τρόπο ζωής της πόλης αποτελούν τον σύμμαχο μας στην επιτυχία του Αγροτουρισμού.

Όταν μπορούμε αν ενισχύσουμε τα προϊόντα, με αυτά της πιστοποιημένης βιολογικής καλλιέργειας, τότε προωθούμε ακόμα περισσότερο την ποιότητα στις παροχές μας. Παράλληλα είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι επισκέπτες που γεύονται τα εδέσματα και τα γευστικά προϊόντα ενός τόπου, επιθυμούν να αγοράσουν φεύγοντας αυτά που τους αρέσουν, ακόμα και να τα παραγγέλνουν τακτικά.

2.8 Πηγές χρηματοδότησης

Κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, παράλληλα με τον Αναπτυξιακό Νόμο, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα», η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+, τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης και Ανασυγκρότησης του Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) αποτέλεσαν τις κύριες πηγές χρηματοδότησης για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υφισταμένων επιχειρήσεων στην Ελληνική ύπαιθρο. Μέχρι και πρόσφατα το Πρόγραμμα ΠΕΠ-

MME του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών παρέχονταν ενισχύσεις για την ίδρυση νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή τον εκσυγχρονισμό υφισταμένων MME στους τομείς της μεταποίησης και του τουρισμού σε όλες τις Περιφέρειες της Ελλάδας.

Πλέον, το Γ' Κ.Π.Σ. έχει δώσει τη θέση του στο Ε.Σ.Π.Α. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013 αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2007-2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «..εξασφαλίζει ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου».

Η διάρθρωση του ΕΣΠΑ σε Επιχειρησιακά Προγράμματα

Η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) του ΕΣΠΑ 2007–2013 διαμορφώθηκε έτσι ώστε να υλοποιηθούν με το βέλτιστο τρόπο οι στρατηγικές επιλογές της χώρας, ενώ λήφθηκαν υπόψη τα νέα δεδομένα της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 (63% του πληθυσμού της χώρας σε καθεστώς μεταβατικής στήριξης). Το νέο σχήμα χαρακτηρίζεται από μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 2000-2006, που οδηγεί σε πιο ευέλικτο σχήμα διαχείρισης: ο στρατηγικός σχεδιασμός της χώρας για την περίοδο 2007-2013 θα υλοποιηθεί μέσα από οκτώ (8) Τομεακά ΕΠ, πέντε (5) Περιφερειακά ΕΠ και δώδεκα (12) Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Την περίοδο 2007-2013 το

σύνολο των υποδομών προσπελασιμότητας θα υλοποιηθεί πλέον στο πλαίσιο ενός τομειακού ΕΠ, ενώ για τους τομείς της υγείας και του πολιτισμού δεν θα υπάρχει πλέον διακριτό ΕΠ και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν από Περιφερειακά και Τομειακά ΕΠ.

2.9 Στόχοι αγροτουρισμού

Ο αγροτουρισμός στοχεύει σε δύο παράλληλους στόχους:

- ⑤ Να δώσει τη δυνατότητα στον τουρίστα να περάσει ήρεμες διακοπές μέσα στη φύση, έξω από το πλαίσιο του ανεπτυγμένου τουρισμού, μέσα σε ένα φιλόξενο κλίμα που δημιουργεί η ίδια η φύση και οι άνθρωποί της
- ⑤ Να ενισχύσει τον επαγγελματία του αγροτικού εισοδήματος με την εκμετάλλευση καταλυμάτων και την τροφοδοσία των επισκεπτών, των καταλυμάτων, με προϊόντα της ντόπιας αγροτικής παραγωγής και της τοπικής λαϊκής τέχνης.

Κάτω από αυτήν την οπτική γωνία ο αγροτουρισμός αποτελεί μια πραγματικά σημαντική μορφή τουριστικής ανάπτυξης που στοχεύει:

1. Στο συνδυασμό συνεργασίας των τριών τομέων της παραγωγής μιας χώρας (πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς)
2. Στην περιφερειακή ανάπτυξη, αφού η ύπαρξη του αποτελεί σημαντικό λόγο δημιουργίας αναπτυξιακών έργων υποδομής και ανωδομής
3. Στην ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών και οικολογικών επιβαρύνσεων

4. Στην άνοδο του οικονομικού επιπέδου των περιοχών αυτών και στη συμπλήρωση του εισοδήματος των κατοίκων καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού
5. Στη διασφάλιση και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, έχοντας συγχρόνως θετική επίδραση στη συγκράτηση των πληθυσμών στον τόπο κατοικίας. Παράλληλα με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας επιβιώνουν συχνά επαγγέλματα που τείνουν να εκλείψουν και τέτοια στη χώρα μας θεωρούνται αυτά που σχετίζονται με χειρονακτικές τέχνες, όπως η ξυλογλυπτική, η αργυροχρυσοχοΐα, η κεραμική, η υφαντική
6. Στη βελτίωση και διάθεση των τοπικών και γεωργικών προϊόντων καθώς και στη γνωριμία τους με το κοινό
7. Στη διατήρηση, την προβολή και την αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς
8. Γνωριμία με τη φύση και ψυχολογική ικανοποίηση και ανάταση του τουρίστα από την επαφή του με αυτή
9. Στην ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού με την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε περιοχές που μέχρι σήμερα παρέμεναν αναξιοποίητες, ενώ στη πραγματικότητα διαθέτουν δυναμική ανάπτυξης.

2.10 Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Η θετική επίδραση του αγροτουρισμού δεν περιορίζεται μόνο στην ενίσχυση του εισοδήματος και της απασχόλησης των αγροτικών οικογενειών αλλά συμβάλλει στη γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής. Με αφορμή την τουριστική ανάπτυξη γίνονται αναγκαστικά έργα βελτίωσης υποδομών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών ανεβάζοντας συνεχώς το επίπεδο διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού.

Παράλληλα με αυτά η ανάπτυξη μια περιοχής αποτελεί αυτόματα πόλο έλξης επενδύτων οι οποίοι επενδύουν δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας στη τοπική κοινωνία. Τέλος οι ανάπτυξη που επιφέρει ο αγροτουρισμός είναι σύμφωνα με τους νόμους της αειφορίας και τις περιβαλλοντολογικές, κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες της περιοχής. Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις που δέχεται μια περιοχή λόγω της ανάπτυξης του αγροτουρισμού οφείλεται στους παρακάτω παράγοντες :

- ⑤ Στον αριθμό και στο είδος των επισκεπτών
- ⑤ Στην διαφορά της κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης μεταξύ επισκεπτών και ντόπιων.
- ⑤ Στο οικονομικό χάσμα που πιθανόν να υπάρξει μεταξύ του τουρίστα και του ντόπιου
- ⑤ Το φυσικό μέγεθος της αγροτουριστικής περιοχής που προσδιορίζει πόσους επισκέπτες μπορεί να φιλοξενήσει

- ⑤ Το βαθμό ιδιοκτησίας από τους ντόπιους των αγροτουριστικών καταλυμάτων και των σχετικών δραστηριοτήτων
- ⑤ Την αντιμετώπιση και συνεισφορά των κρατικών και τοπικών φορέων
- ⑤ Την ομοιογένεια και τους δεσμούς που χαρακτηρίζουν την περιοχή φιλοξενίας
- ⑤ Την δυνατότητα πρόσβασης στην περιοχή της φιλοξενίας

Κεφάλαιο 3 Ανάπτυξη του αγροτουρισμού στο νομό Σερρών

3.1 Ιστορία Ν. Σερρών

Ο νομός Σερρών είναι ένας από τους 13 νομούς της Μακεδονίας, του μεγαλύτερου διαμερίσματος της Ελλάδας και ανήκει στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Ανατολικά συνορεύει με τους νομούς Δράμας και Καβάλας και δυτικά με τους νομούς Θεσσαλονίκης και Κιλκίς. Στα βόρεια συνορεύει με τη Βουλγαρία, και με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (FYROM). Είναι ο νομός με τα περισσότερα χωριά σε όλη την Ελλάδα.

Ανήκει στους πεδινότερους νομούς της Ελλάδας, δεδομένου ότι το 48% της συνολικής έκτασης του χαρακτηρίζεται σαν πεδινό-ημιορεινό, και περικλείεται από τις οροσειρές Κερκίνης –Βερτίσκου -Κερδυλίων, δυτικά και Ορβήλου-Μενοικίου-Παγγαίου, ανατολικά. Το νομό διασχίζει ο ποταμός Στρυμώνας, που πηγάζει στη Βουλγαρία και εκβάλλει στο Στρυμωνικό κόλπο (Ορφανού). Κυριότερος παραπόταμος του είναι ο Αγγίτης, στο ανατολικό τμήμα του νομού.

Οι κάτοικοι του νομού είναι είτε γηγενείς Έλληνες είτε πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη, την Μικρά Ασία και τον Πόντο. Η συνολική έκταση του νομού ανέρχεται σε 3.790 τετραγωνικά χιλιόμετρα, που είναι το 3% της έκτασης της Ελλάδας. Το 41% της συνολικής έκτασης του νομού είναι καλλιεργήσιμες εκτάσεις, γεγονός που καθορίζει και την κύρια ασχολία των κατοίκων του νομού.

Στο νομό υπάρχουν αξιόλογοι αρχαιολογικοί και ιστορικοί τόποι. Αυτοί είναι: η πόλη των Σερρών, η περιοχή της Αμφίπολης, η ιερά

μονή Ιωάννου του Προδρόμου, και η ιερά μονή της Εικοσιφοινίσης, με σπάνιες αγιογραφίες, τα οχυρά του Μεταξά κατά μήκος των Ελληνοβουλγαρικών συνόρων στην οροσειρά Μπέλλες. Εδώ βρίσκεται και η τοποθεσία Κλειδί, όπου ο Βασίλειος ο Βουλγαροκτόνος εξολόθρευσε το στρατό των Βουλγάρων το 1014. Ο νομός έχει αρκετά τουριστικά μέρη που δέχονται πολλούς επισκέπτες όπως στον Άγιο Ιωάννη, προάστιο του Δήμου Σερρών, στην κοιλάδα των Αγίων Αναργύρων, στο Λαϊλιά με την πλούσια δασική του βλάστηση και και το σύγχρονο χιονοδρομικό του κέντρο, στη λίμνη Κερκίνη με το τεχνητό φράγμα άρδευσης της πεδιάδας των Σερρών, τον πλούσιο υδροβιότοπο και το φρέσκο ψάρι, στα Άνω Πορόια, με το δροσερό βουνίσιο κλίμα το καλοκαίρι και την φρέσκια πέστροφα, στην Αλιστράτη όπου επισκέπτονται το γνωστό σπήλαιο και το φαράγγι του ποταμού Αγγίτη.

3.2 Λίμνη Κερκίνη η <<Ναυαρχίδα>> του αγροτουρισμού για τον Νομό Σερρών

Ο σημαντικότερος υδροβιότοπος της περιοχής είναι αυτός της λίμνης Κερκίνης, που δημιουργήθηκε από την τεχνική επέμβαση του ανθρώπου στον ποταμό Στρυμόνα. Ιστορικά οι λίμνες και τα έλη του Στρυμόνα αναφέρονται από τους αρχαίους ιστορικούς,

που έγραψαν για τον πλούτο της περιοχής σε υδρόβια πουλιά, αλλά και για τα δάση από βελανιδιές, οξιές, πεύκα, και καστανιές. Στα μέρη αυτά ζούσαν κάπροι, ελάφια, αρκούδες, ταύροι αλλά και λεοπαρδάλεις και λιοντάρια. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του Ηρόδοτου για την επίθεση που δέχτηκαν οι καμήλες του Ξέρξη όταν αυτός διέσχιζε το όρος Δύσωρον (Κρούσια). Οι διευρύνσεις του ποταμού Στρυμόνα που ανεξέλεγκτα διαμόρφωναν συνεχώς νέες καταστάσεις στην ευρύτερη λεκάνη της περιοχής, σχημάτισαν νότια την λίμνη Κερκινίτιδα, -που φαίνεται ότι ταυτίζεται με τη μετέπειτα λίμνη του Αχινού-, και βορειοδυτικά μία μικρότερη, την Πρασιιάδα, που αργότερα ονομάστηκε Κερκίνη. Αρχαίοι ιστορικοί αναφέρουν ακόμη ότι ο ποταμός Στρυμόνας ήταν πλωτός μέχρι την πόλη των «εννέα οδών», τη σημερινή Αμφίπολη, ενώ γύρω από τη λίμνη κατοικούσαν θρακικές φυλές, που τον 5ο αιώνα π.χ. αιώνα εκδιώχθηκαν από τους Μακεδόνες! Στην σύγχρονη ιστορία τα πράγματα κυλούσαν για αιώνες χωρίς σημαντικές αλλαγές. Ο Στρυμόνας κατέβαζε συχνά μεγάλες ποσότητες νερού από την γειτονική Βουλγαρία, πλημμυρίζοντας την περιοχή, χωρίς, ωστόσο, αυτό να προκαλεί προβλήματα στους κάτοικους, που ζούσαν δίπλα στον υγρότοπο, πλούσιο σε ψάρια, πουλιά και πρώτες ύλες. Από τις αρχές, όμως, του 20ου αιώνα και ιδιαίτερα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή χιλιάδες πρόσφυγες εγκαθίστανται στην περιοχή, ζώντας σε άθλιες συνθήκες και χωρίς τις κατάλληλες υποδομές. Χαρακτηριστικό είναι ότι μεταξύ 1922-1924 πεθαίνει το 20% των 85.000 συνολικά προσφύγων.

Τότε η ελληνική κυβέρνηση αναγκάζεται να σχεδιάσει μεγάλης έκτασης παρεμβάσεις. Και λίγα χρόνια αργότερα, το 1928, αναθέτει σε μια αμερικανική εταιρία την υλοποίηση έργων εξυγίανσης στην πεδιάδα του Στρυμόνα. Σε διάστημα μάλλον

ρεκόρ για την εποχή αποστραγγίζεται η λίμνη του Αχινού και οι ελώδεις εκτάσεις, ενώ το 1932 παραδίδεται το πρώτο φράγμα στον Λιθότοπο, δημιουργώντας την τεχνητή λίμνη Κερκίνη, που παίρνει την ονομασία της από το όρος Κερκίνη. Μετά από τρεις δεκαετίες η μεγάλη εναπόθεση φερτών υλών, οι πολύ μεγάλες ανάγκες άρδευσης του κάμπου έδειξαν πως ο ταμιευτήρας ήταν ανεπαρκής. Νέα μεγάλα έργα ξεκινούν με την κατασκευή μεγαλύτερου φράγματος παράλληλα με την ανύψωση των αναχωμάτων, βελτιώνοντας έτσι την αντιπλημμυρική προστασία της πεδιάδας. Οι παρεμβάσεις ολοκληρώνονται το 1982 με τη λίμνη Κερκίνη να έχει 15 χλμ. μέγιστο μήκος και πλάτος 9 χλμ., ενώ το βάθος της φτάνει τα 12 μέτρα. Η επιφάνειά της ποικίλει ανά εποχή και κυμαίνεται από 55 τ.χ. έως και 73 τ.χ. Αν την παρατηρήσουμε από ψηλά το σχήμα της μοιάζει με αχλάδι, όπου στην κορυφή της υψώνεται το φράγμα του Λιθότοπου. Στην ευρύτερη περιοχή της λίμνης έχουν καταγραφεί 58 είδη θηλαστικών, 12 είδη ερπετών, 31 είδη ψαριών και περισσότερα από 300 είδη πουλιών. Η λίμνη Κερκίνη αποτελούσε από πολύ παλιά το φυσικό καταφύγιο μεταναστευτικών πουλιών και στους καλαμιώνες της συμβίωναν αρμονικά χιλιάδες υπάρξεις.

Η διατήρηση αυτών των χαρακτηριστικών, παρά τα προβλήματα λόγω των ανθρώπινων παρεμβάσεων, σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην πλούσια βλάστηση, στις ήπιες κλίσεις και στα αβαθή νερά της λίμνης. Ξεχωρίζει η παρουσία των βουβαλιών, που βόσκουν ελεύθερα στα υγρολίβαδα κοντά στις όχθες του ποταμού και αποτελούν το 80% του συνολικού πληθυσμού που συναντάται στην χώρα μας. Οι αγέλες των βουβαλιών είναι από τα θέματα που ο επισκέπτης απολαμβάνει και φωτογραφίζει κατά την επίσκεψή του στα αγροκτήματα που βρίσκονται γύρω από την λίμνη.

3.2.1 Δραστηριότητες

Η περιοχή γύρω από τη Λίμνη Κερκίνη ενδείκνυται για διάφορες εναλλακτικές δραστηριότητες. Αυτός είναι, στην ουσία, ο καλύτερος τρόπος για εξοικείωση και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον της λίμνης. Γύρω από το χωριό, αναπτύσσονται διάφορες μονάδες εναλλακτικών μορφών τουρισμού, που οργανώνουν πολλαπλές δράσεις και δραστηριότητες.

Βαρκάδα.

Καθημερινά ξεκινούν από το λιμανάκι, μικρά περιηγητικά πλοία, τα οποία κάνουν το γύρω της λίμνης και σας πηγαίνουν από το φράγμα μέχρι το παραλίμνιο δάσος.

Ιππασία.

Μπορείτε να κάνετε μια βόλτα με άλογα κατά μήκος της λίμνης ή στο όρος Κρούσια. Προσφέρονται διάφορα προγράμματα τόσο για αρχάριους, όσο και για έμπειρους αναβάτες.

Περιηγήσεις με Τζιπ.

Αν επιθυμείτε να δείτε την πιο κρυφή πλευρά της λίμνης, μια περιήγηση με 4Χ4 θα σας ενθουσιάσει. Ένας ντόπιος οδηγός με δικό του Τζιπ, θα σας παραλάβει από το κατάλυμα σας και θα σας δείξει το παραλίμνιο δάσος, τις εκβολές του Στρυμόνα, τις αγέλες βουβαλιών και στη συνέχεια θα σας ανεβάσει σε off-road διαδρομές του όρους Μπέλλες.

Ποδηλασία.

Είναι ο καλύτερος τρόπος για να ανακαλύψετε μόνοι σας το παραλίμνιο περιβάλλον. Ιδανική διαδρομή είναι κατά μήκος του ανατολικού αναχώματος, επάνω σε χωματόδρομο από το χωριό μας μέχρι τις εκβολές. Αν έχετε τις αντοχές και τη φυσική κατάσταση μπορείτε να κάνετε το γύρο ολόκληρης της λίμνης (60χμ).

Πεζοπορία.

Δεν προσφέρονται οργανωμένα προγράμματα πεζοπορίας με οδηγό. Ερχόμενοι, σας προτείνουμε πολλαπλές διαδρομές (εύκολες ή απαιτητικές), τόσο κατά μήκος της λίμνης, όσο και στα γύρω βουνά.

Ψάρεμα.

Υπάρχει η δυνατότητα να ψαρέψουμε με βάρκα (Πλάβα), αλλά σε αυτή την περίπτωση η διαδικασία είναι πιο περίπλοκη, μια και απαιτούνται ειδικές άδειες ψαρέματος. Έχετε υπόψη ότι το ψάρεμα στη λίμνη απαγορεύεται για περίπου 40 ημέρες την περίοδο αναπαραγωγής των ψαριών, το Μάιο και τον Ιούνιο κάθε χρόνου. Τα είδη ψαριών που θα πιάσουμε θα είναι Πεταλούδες, Κοκκινοφτέρες, Ασπρόψαρα, Σπαράκια και, αν είμαστε τυχεροί, Γριβάδια.

Κανό Καγιάκ.

Στην πλευρά της λίμνης που βρίσκεται το χωριό Κερκίνη, ξεκινούν οργανωμένες και ασφαλείς περιηγήσεις και βόλτες με Κανό Καγιάκ.

Παρατήρηση πουλιών.

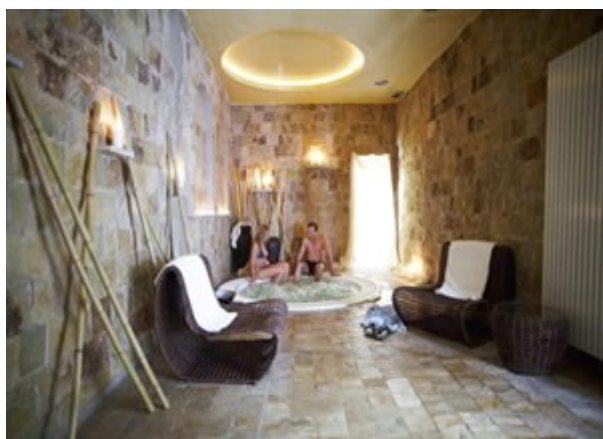

Είναι μια εμπειρία που δεν μπορείτε να έχετε σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Για το λόγο αυτό, αξίζει να αφιερώσετε μερικές ώρες για την παρατήρηση των πουλιών περιμετρικά της λίμνης. Τα καλύτερα σημεία, με τη μεγαλύτερη ποικιλία πτηνών, είναι η ανατολική όχθη, το παραλίμνιο δάσος και οι εκβολές του Στρυμόνα. Το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, μήνες που μεταναστεύουν τα πουλιά, είναι η ιδανική περίοδος για να παρατηρήσετε Ερωδιούς, Αργυροπελεκάνους, Κορμοράνους, Χουλιανομύτες, Χαλκόκοτες, Λαγκόνες, Χήνες. Αν δεν έχετε τον εξοπλισμό (κιάλια ή τηλεσκόπιο), υπάρχει μονάδα που οργανώνει

εκπαιδευτικές δράσεις για γκρουπ.

Θερμά Λουτρά & Spa

Μετά από μια έντονη ημέρα γεμάτη

εναλλακτικές δραστηριότητες, τι καλύτερο να χαλαρώσετε μέσα σε ένα ζεστό χαμάμ στα φημισμένα σε ολόκληρη την Ελλάδα χαμάμ του Αγκίστρου (πιο ιστορικά), είτε του Σιδηροκάστρου (πιο οργανωμένα) σε ιδιωτικές πισίνες.

Βαρκάδα με τις «μπλάβες»

Μπαίνοντας στη λίμνη Κερκίνη, η πρώτη εικόνα που σου τραβά την προσοχή είναι οι φωλιές των πελαργών σε κάθε ψηλό σημείο του χωριού: στις κόκκινες κεραμοσκεπές, στα καμπαναριά, στον τρούλο της εκκλησίας, ακόμα και στους σύλους της ΔΕΗ. Έχει φροντίσει ο δήμος γι αυτό. Το χωριό ζει από τη λίμνη και φροντίζει για να έχει... Ο οικισμός δεν είναι μεγάλος. Υπάρχουν όμως όλα τα καλά, για να μείνει ο επισκέπτης ευχάριστα. Η πινακίδα «Προς

λιμάνι», κρύβει μια απόσταση περίπου ένα χιλιόμετρο. Μια καλή και εύκολη βόλτα. Εκεί, σε έναν μικρό κόλπο, δένουν οι χαρακτηριστικές ρηχές βάρκες, οι «μπλάβες» που μπορούν να κινούνται ακόμη και σε δέκα πόντους νερό. Είναι το μοναδικό μέσο διακίνησης των επισκεπτών. Και όπως όλοι ομολογούν, η καλύτερη εποχή είναι η άνοιξη, όταν τα νερά είναι ψηλά και μπορούν να κινούνται ανάμεσα στους μισοβυθισμένους κορμούς των δέντρων.

Ο γύρος της λίμνης

Ο γύρος της λίμνης με αυτοκίνητο είναι εύκολος και μπορεί να γίνει από διάφορα σημεία ανάλογα με τον τόπο διαμονής. Ακολουθώντας το βόρειο ανάχωμα συναντάμε τα έλη της Βυρώνειας με το ομώνυμο ενυδρείο της, την περιοχή με τα βουβάλια, το παρυδάτιο δάσος και τις εκβολές του Στρυμόνα στην λίμνη.

Από το σημείο αυτό προσεγγίζουμε το ανατολικό και νότιο ανάχωμα που συναντώνται, δημιουργώντας ένα τρίγωνο μοναδικής ομορφιάς. Στην συνέχεια του ανατολικού αναχώματος και αφού περάσουμε το ψαρολίμανο των Χρυσοχώραφων αντικρίζουμε το φράγμα του Λιθοτόπου και φτάνουμε στα λιμανάκια της Κερκίνης και της Λιβαδειάς. Μη ξεχάσετε να πάρετε

μαζί σας κιάλια για να παρατηρήσετε τα πουλιά, και, εφόσον διαθέτετε, έναν τηλεφακό για τη φωτογράφησή τους.

Η Κερκίνη προστατεύεται από την σύμβαση Ramsar, μια και είναι ένας από τους ομορφότερους ελληνικούς υδροβιότοπους. Για αυτό πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν πλησιάζουμε τα πουλιά.

3.3 Παραδοσιακά Αγροτουριστικά Ξενοδοχεία και καταλύματα- Παραδοσιακοί Αγροτουριστική ξενώνες

- ⑤ **Ακριτοχώρι (λίμνη Κερκίνη):** Hotel Melina
- ⑤ **Άνω Πορόια (Μπέλλες, λίμνη Κερκίνη):** Βιγλάτορας
- ⑤ **Κάτω Πορόια (Μπέλλες, λίμνη Κερκίνη):** Ρεφανίδης
- ⑤ **Λαϊλιάς:** Αετόπετρα | Κανέλα
- ⑤ **Λίμνη Κερκίνη:** Μορφή | Οικοπεριηγητής
- ⑤ **Χρυσοχώραφα (λίμνη Κερκίνη):** Λιμναίο
- ⑤ **Λίμνη Κερκίνη :** Ξενώνας Ιχνηλάτης/Ξενώνας Κερκινήτης
- ⑤ **Σιδηρόκαστρο :** Αγνάντι

3.3.1 Οικοπεριηγητής

Η πρώτη οικοτουριστική μονάδα στον Νομό Σερρών Το 1996 δύο νέοι άνθρωποι από το χωριό Κερκίνη ένωσαν το «πρέπει» με την αγάπη τους για τη λίμνη και ίδρυσαν τον Περιηγητικό Σύλλογο Κερκίνης. Με την επίσημη άδεια λειτουργίας από το ΥΠΕΧΩΔΕ και στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «Απασχόληση -NOW», ξεκίνησαν οι προσπάθειες για την προστασία της λίμνης. Με προσωπική δουλειά στήθηκε ένα μικρό οίκημα, που σήμερα αποτελεί τον πυρήνα του συγκροτήματος του Περιηγητικού Οικολογικού Κέντρου Κερκίνης – Μπέλες.

Πρόκειται για την πρώτη οικοτουριστική μονάδα στο νομό Σερρών, που απέχει 115 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και 665 χιλιόμετρα από την Αθήνα. Το Οικολογικό Κέντρο αποτελείται από το συγκρότημα παραδοσιακών διαμερισμάτων με μπαρ και εστιατόριο και δυνατότητα φιλοξενίας μέχρι 50 ατόμων.

Διαθέτει δώδεκα δωμάτια και πέντε μικρά διαμερίσματα. Η διακόσμηση σε κάθε δωμάτιο είναι διαφορετική, οι τοίχοι είναι ζωγραφισμένοι –τα θέματα έχουν σχέση με την Κερκίνη και τη λίμνη- και όλα έχουν κεντρική θέρμανση, μπάνιο, τηλεόραση και κουζίνακι. Έξι από τα δωμάτια διαθέτουν τζάκι. Τα διαμερίσματα μπορούν να φιλοξενήσουν από δύο έως τέσσερα άτομα και έχουν τζάκι, κεντρική θέρμανση ,μπάνιο, τηλεόραση και κουζίνακι. Το εστιατόριο του «Οικοπεριηγητή» σερβίρει μόνο φαγητά μαγειρεμένα σε παραδοσιακό φούρνο με ξύλα. Μερικά από τα εδέσματα που μπορείτε να δοκιμάσετε είναι: βουβάλι μαγειρεμένο στη γάστρα, κότσι στη γάστρα, χοιρινό κρασάτο, σουτζουκάκια σμυρναίικα, σούπες (κοτόσουπα, χορτόσουπα, βραστό)κ.α. Ο

«Οικοπεριηγητής» δραστηριοποιείται στην περιήγηση της λίμνης με κανό, με ποδήλατο βουνού, με τετρακίνητα οχήματα, ή με πόδια. Αποτελεί μία από τις πρώτες σχολές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και δέχεται διάφορες ομάδες τουριστών, σχολεία και φοιτητές που ενημερώνονται από βιντεοκασέτες, διαφάνειες και την αφήγηση του ιδιοκτήτη Γιάννη Ρέκλου για τη λίμνη της Κερκίνης και τη σημασία της ως υγροβιότοπου.

Μετά την ενημέρωση αυτή, σε ειδική αίθουσα, είστε πλέον έτοιμοι να ξεκινήσετε τις εξορμήσεις σας, οι οποίες περιλαμβάνουν :

⑤ **Παρατήρηση από τη στεριά:** εξοπλισμένοι με κιάλια, τηλεσκόπια και παγούρια ξεκινάτε τη πεζοπορία σας για την παρατήρηση των πουλιών.

⑤ **Οδική ξενάγηση:** με αυτοκίνητα 4x4 και εξοπλισμένοι με κιάλια, τηλεσκόπια και ξεκινάτε τη πεζοπορία σας για την παρατήρηση των πουλιών. .

⑤ **Περιήγηση στη λίμνη με κανό ή βάρκα:** εξοπλισμένοι με κιάλια, βιντεοκάμερες και φωτογραφικές μηχανές, βόλτα στις καλαμιές και τα νούφαρα (φθινόπωρο και χειμώνα) ή στο παρυδάτιο δάσος (άνοιξη και καλοκαίρι), και αίσθηση μοναδική στη λαμπερή επιφάνεια της λίμνης.

⑤ **Κατασκήνωση για παιδιά και νέους:** περιβαλλοντική ενημέρωση, περιήγηση στη λίμνη, τοξοβολία, αναρρίχηση, ποδηλασία, πεζοπορία, διανυκτερεύσεις σε σκηνές, αναμνηστικά και μετά τα παιδιά θα έχουν αναμνήσεις που θα κρατήσουν χρόνια και χρόνια.

⑤ **Ορεινή πεζοπορία :** στο Μπέλες.

⑤ **Ποδηλατικές εκδρομές** :με ποδήλατα βουνού φυσικά, 40 χλμ ή 80 χλμ, και ο καθείς μετράει τις αντοχές του.

3.3.2 Ο παραδοσιακός ξενώνας Βιγλάτορας

Ο ξενώνας «Βιγλάτορας» βρίσκεται στα Άνω Πορόϊα , στους πρόποδες του όρους Μπέλλες , και λειτουργεί εδώ και τρία χρόνια . Αποτελείτε από δύο κτίρια: το σπίτι, όπου υπάρχουν οι χώροι υποδοχής και η αίθουσα πρωινού , που χρονολογείται στον περασμένο αιώνα , και το κτίσμα με τα υπνοδωμάτια , το οποίο αποτελεί πιστό αντίγραφο παλιού αρχοντικού του χωριού. Χάρη σε αυτό ο Στέργιος Καλέσης – ιδιοκτήτης- κατάφερε να ενταχθεί σε πρόγραμμα αγροτουρισμού του Υπ. Γεωργίας. Για την κατασκευή του έχουν χρησιμοποιηθεί πέτρα και ξύλο , ενώ στον εσωτερικό χώρο υπάρχουν πολλές αντίκες και άλλα αντικείμενα που αφορούν στην ιστορία του χωριού. Ο ξενώνας έχει έξι δωμάτια: δύο δίκλινα , δύο σουίτες τρίκλινες και δύο πολυτελή ιδιαίτερα ευρύχωρα. Το πάτωμα τους είναι ξύλινο , η διακόσμησή τους διαφορετική , ενώ όλα διαθέτουν τηλεόραση , ψυγείο και κουζίνα. Το πρωινό είναι παραδοσιακό , με σπιτικές μαρμελάδες (κάθε μέρα και διαφορετική γεύση) , πίτες , γλυκά , αυγά και χυμό.

Ο «Βιγλάτορας» απέχει από τη Θεσσαλονίκη 103 χιλιόμετρα.

Οι δραστηριότητές του είναι οι ακόλουθες:

Περιήγηση με άλογο στα εκπληκτικά μονοπάτια του βουνού Μπέλλες. Οι διαδρομές ξεκινούν από τα 400 μέτρα και φτάνουν μέχρι την κορυφογραμμή του όρους , στα 2000 μέτρα. Στα 1100 μέτρα , στην κοιλάδα Μαβίγκκιολ , υπάρχει μια καλύβα – καταφύγιο, όπου μπορούν να φιλοξενηθούν μέχρι και 12 άτομα .

3.3.3 Ξενώνας Λιμναίο

Το Λιμναίο βρίσκεται στο χωριό Χρυσοχώραφα, λίγα μόλις μέτρα από την ανατολική όχθη της λίμνης Κερκίνης. Αυτή είναι η πιο άγρια πλευρά της λίμνης και το σημείο όπου συναντάει κανείς όλα τα είδη των άγριων πουλιών και τα βοσκοτόπια των βουβαλιών. Ο Ξενώνας ανήκει στην Α' κατηγορία (4 κλειδιά) και στεγάζεται σε

νεόκτιστο κτήριο, όπου κυριαρχεί το ξύλο. Πατώματα, οροφές και βεράντες από ξύλο, τζάκια από πέτρα, σιδερένια κάγκελα φτιαγμένα στο χέρι, και υφαντά βγαλμένα από το μπαούλο της γιαγιάς συνθέτουν ένα λιτό, αλλά ποιοτικό περιβάλλον, που σε ταξιδεύει. Αποτελεί ιδανικό χώρο για ξεκούραση, αξέχαστες αποδράσεις γύρω από τη λίμνη, αλληλεπίδραση με τη φύση και παρατήρηση του υδροβιότοπου. Παράλληλα με την ξεκούραση μέσω του ξενώνα πραγματοποιούνται διάφορες δραστηριότητες όπως

Μαθήματα παραδοσιακής μαγειρικής παραδοσιακών γλυκών και παρασκευή ψωμιού Όλα τα πιάτα παρασκευάζονται με αγνά προϊόντα όπως ελαιόλαδο, λαχανικά, τυρί, κρέας, κρασί κτλ και φυσικά όλα τα συστατικά είναι φρέσκα της εποχής και ντόπια.

Παραγωγή Τσίπουρου Ο Νοέμβριος είναι ο μήνας της παραγωγής τσίπουρου, (συνήθως πραγματοποιείται 30 - 40 ημέρες μετά τη συλλογή των σταφυλιών) η οποία είναι μια ενδιαφέρουσα διαδικασία. Οι επισκέπτες μπορούν να επισκεφτούν τα τοπικά «καζάνια» - τα μέρη όπου παράγεται το τσίπουρο - και να απολαύσουν όχι μόνο τη διαδικασία αλλά και τις διάφορες γιορτές που συμβαίνουν πάντα αυτήν την εποχή.

Παρασκευή Τυριού Από το Σεπτέμβριο μέχρι τέλος Μαΐου είναι η καλύτερη περίοδος για να δει κανείς παρασκευάζετε το τυρί φέτα, η μυζήθρα, το γιαούρτι και το αριάνι (ματάνι). Χειροποίητη επεξεργασία χωρίς τη χρήση μηχανών σε κανένα κομμάτι της διαδικασίας.

Επίσκεψη σε τοπικά οινοποιεία Στην περιοχή μπορεί να βρει κανείς πολλά οινοποιεία με παράδοση στην τέχνη της παραγωγής του κρασιού.

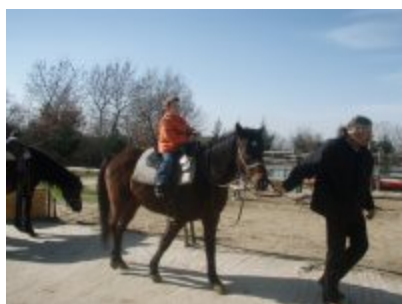
3.3.4 Αγροτουριστική μονάδα Αγνάντι

Το "Αγνάντι" είναι μια αγροτουριστική μονάδα που λειτουργεί σαν πολυχώρος αναψυχής, εκδρομών και εκδηλώσεων.

Ο επισκέπτης μπορεί να ασχοληθεί με μια ποικιλία δραστηριοτήτων, να περιηγηθεί στη φύση με το άλογο, το ποδήλατο, τη γουρούνα, να απολαύσει τις γεύσεις της κουζίνας μας και να φιλοξενηθεί στον ξενώνα που βρίσκεται λίγο πριν το χωριό.

Οι επισκέπτες μπορούν αφού γνωριστούν με τα άλογα να απολαύσουν διαδρομές στην γύρω περιοχή ανάμεσα σε λιμνούλες, δάση και υψώματα με απέραντη θέα και για τους πιο τολμηρούς μια βόλτα με βροχή ή φεγγαράδα.

3.3.5 Άλλες δραστηριότητες στον νομό Σερρών

Σιδηρόκαστρο: Αναρριχητικό πεδίο για αναρρίχηση , Rappel , Canyoning στον Κρουσοβίτη ξεκινώντας από το Αχλαδοχώρι, διαδρομές στα μονοπάτια Ε4 – Ε6, σπηλαιοεξερευνήσεις στην περιοχή Ζεστά Νερά, ανοιχτές πισίνες και χαλάρωση στο χαμάμ των ιαματικών λουτρών. Πανέμορφες διαδρομές για τζιπ 4x4 και παιχνίδια με μορφή του Orienteering .

Λαϊλιάς: Το χειμώνα το δάσος καλύπτεται με παχύ στρώμα χιονιού και αποτελεί πόλο έλξης για πολλούς Ορειβάτες , σκιέρ και φυσιολάτρες. Το χιονοδρομικό κέντρο βρίσκεται σε υψόμετρο 1600 έως 1850 μ και απέχει από την πόλη των Σερρών 27χιλ. Μπορεί όμως να ανέβει κανείς και από την πλευρά του Καπνόφυτου μόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες λόγω της μη ασφαλτόστρωσης και εκχιόνωσης σε σχέση με την διαδρομή από την πόλη των Σερρών . Μια διαδρομή καταπληκτική. Σήμερα στο Χιονοδρομικό λειτουργούν ένα σαλέ , καταφύγιο 80 κλινών, ένας αναβατήρας 1000μ και ένας παιδικός αναβατήρας 100μ.

Αεροπλοΐα: Αιωρόπτερο ή αετός, Αλεξίπτωτο πλαγιάς, Μηχανοκίνητος αετός, Ελεύθερη πτώση. Η μορφολογία του εδάφους του νομού είναι ιδανική για την ανάπτυξη της αεροπλοΐας καθώς οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι Μπέλλες , Παγγαίου και Μενοικίου που περιβάλλουν τον Νομό δημιουργούν ένα λεκανοπέδιο με ισχυρά ανοδικά ρεύματα ιδανικά για πτήσεις. Χώροι απογείωσης που υπάρχουν στο Νομό είναι το Χιονοχώρι στο Μενοίκιο όρος , τα Πλατανάκια και η Βυρώνεια στο όρος Μπέλλες και το καταφύγιο της Πρώτης στο Παγγαίο όρος.

Πεζοπορίες και ποδηλατικός τουρισμός:

Η μορφολογία του νομού στην περιοχή αυτήν λόγω της ύπαρξης των Ορεινών όγκων (Μπέλλες, Όρβηλος, Λαϊλιάς , Μενοίκιο, Παγγαίο) παρέχει ιδανικές διαδρομές για την ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων όπως η πεζοπορία η ορειβασία , το ποδήλατο βουνού. Οι διαδρομές χαρακτηρίζονται από διαφορετικό βαθμό δυσκολίας ανάλογα με την φυσική κατάσταση των εκδρομέων. Υπάρχει η δυνατότητα εκδρομής στις περιοχές αυτές με

διανυκτέρευση σε αντίσκηνα ή ξενώνα , και ο εξοπλισμός που απαιτείται για τέτοιες δραστηριότητες παρέχεται εξ ολοκλήρου από το γραφείο μας το οποίο και οργανώνει αυτά τα προγράμματα

Ιππασία – Ιππικός τουρισμός:

Μονάδες ιππικού τουρισμού λειτουργούν ήδη στην λίμνη Κερκίνη , στα Άνω Πορόια, στο Ζερβοχώρι ,στη Σέρρες και μία υπό κατασκευή στο Φαράγγι του Αγγίτη.

Οι μονάδες αυτές προσφέρουν ψυχαγωγία στους λάτρεις του ιππικού τόσο εντός των ειδικά διαμορφωμένων χώρων όσο και σε επιλεγμένες διαδρομές.

Rafting- Canoe – Kayak – Hydrospet :

Ποτάμια δραστηριότητες που ακολουθεί σήμερα ολοένα και περισσότερος κόσμος.

Ιδανικός τόπος το Φαράγγι του ποταμού Αγγίτη και ο ποταμός Στρυμόνας. Το Φαράγγι είναι μια μαγευτική περιοχή που αφήνει άφωνο ακόμη και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη.

Μία διαδρομή 8χιλ. σε κάθετα πρηνή που ξεπερνούν και τα 100μ σε ορισμένα σημεία , με υδροχαρή δάση, πολυποίκιλη χλωρίδα και

μοναδική πανίδα από άγρια ζώα , δίνουν μια διάσταση ανεπανάληπτη για δύο ώρες στον επισκέπτη.

Canyoning: Πρόκειται για την διάσχιση Φαραγγιών συνήθως από πάνω προς τα κάτω με την χρήση ορειβατικού εξοπλισμού όπου αυτός είναι απαραίτητος.

Είναι μια περιπέτεια που μπορούν να απολαύσουν άτομα κάθε ηλικίας που επιθυμούν να συνδυάσουν τη δράση με την μαγεία της φύσης.

3.3.6 Κέντρο εναλλακτικού τουρισμού καταφύγιο "Ανω Βροντού"

Σε υψόμετρο 1.100 μ., στη διασταύρωση Άνω & Κάτω Βροντού, μόλις 5 χλμ έξω από την Άνω Βροντού, δημιουργήθηκε το Κέντρο Εναλλακτικού Τουρισμού. Πρόκειται για μία ιδιόκτητη έκταση 60 και πλέον στρεμμάτων η οποία περιλαμβάνει:

- ⑤ Χώρο υποδοχής
- ⑤ Ταβέρνα

- ⑥ Ξενώνα
- ⑥ Υπαίθριες δραστηριότητες
- ⑥ Σταβλικές εγκαταστάσεις
- ⑥ Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5

Στις εγκαταστάσεις συναντάμε κατάλληλα διαμορφωμένους χώρους όπως μια έκταση για ελεύθερη ιππασία, στίβο περιπέτειας για αναρρίχηση & καταρρίχηση, εναέρια διαπέραση, θιβετιανή γέφυρα καθώς και ειδικούς χώρους για σκοποβολή, τοξοβολία, χρωματοσφαίριση (paintball), διαδρομές για ποδήλατο βουνού (mountain bike) και πεζοπορία. Όλα σε ένα ιδανικό περιβάλλον.

Παράλληλα στο Κέντρο Εναλλακτικού Τουρισμού παρέχεται και όλος ο απαραίτητος εξοπλισμός για τις δραστηριότητες - εξοπλισμός μονοπατιών, κατάλυσης ή στάσης, άλογα, οχήματα 4x4, 4τροχες μοτοσικλέτες - αλλά και ηλεκτρονικός εξοπλισμός, συστήματα επικοινωνίας, εξοπλισμός υπαίθριας κατασκήνωσης κ.α.

3.4 Εκτροφή βουβαλιών μια εναλλακτική μορφή κτηνοτροφίας ορεινού αγροτουρισμού.

Με πολύ κόπο και μεράκι, μια χούφτα κτηνοτρόφων στα Χρυσοχώραφα Σερρών ασχολούνται με τα βουβάλια. Και παρότι το συγκεκριμένο ζώο είναι ελευθέρως βοσκής, οι κτηνοτρόφοι κατάφεραν να δημιουργήσουν σχετικά μεγάλους πληθυσμούς βουβαλιών. Τα Χρυσοχώραφα βρίσκονται στην ανατολική πλευρά της λίμνης Κερκίνης ,500μ από την όχθη, πρόκειται για ένα χωριό 1000 περίπου μόνιμων κατοίκων. Οι κάτοικοι απασχολούνται κυρίως με αγροτικές εργασίες, ψάρεμα και εκτροφή βουβαλιών. Τα Χρυσοχώραφα φημίζονται σε ολόκληρο το νομό Σερρών για τις ψαροταβέρνες, το βουβαλίσιο κρέας και τα παράγωγά του και το γλυκό Καζάν-Ντιπί με αυθεντικό ντόπιο βουβαλίσιο γάλα.

Τα βουβάλια τα έφεραν στην περιοχή οι πρόσφυγες μετά τη μικρασιατική καταστροφή. Από τότε ως σήμερα οι κάτοικοι της ασχολούνται με τη φροντίδα τους με πολλή αγάπη παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Το βουβάλι δεν μπορεί να επιβιώσει, παρά μόνο ως ζώο ελευθέρας βοσκής. Η φροντίδα του θεωρείται επίπονη και δύσκολη, παρ' όλα αυτά στην περιοχή υπάρχουν νέοι άνθρωποι που αγαπούν πολύ τη δουλειά αυτή. Τα τελευταία χρόνια μπορούμε να πούμε ότι έχει αρχίσει να αποδεικνύεται κερδοφόρα. Η πορεία της είναι ανοδική και οι προοπτικές της αξιόλογες. Το ενδιαφέρον του κόσμου για το κρέας, το γάλα των βουβαλιών και τα προϊόντα τους είναι μεγάλο. Χαρακτηριστικό είναι ότι στα Χρυσοχώραφα Σερρών υπάρχει ζαχαροπλαστείο όπου παρασκευάζονται γλυκά αποκλειστικά με βουβαλίσιο γάλα, το οποίο δουλεύει κυρίως με παραγγελίες από όλη την Ελλάδα.

"Τόσο το κρέας όσο και το γάλα του βουβαλιού έχουν υψηλή διατροφική αξία και η ζήτησή τους είναι μεγάλη. Εκτός από τα γαλακτοκομικά όπως το γιαούρτι, το βούτυρο, τη μοτσαρέλα, το παγωτό και πολλά άλλα γλυκά όπως το καζάν ντιπί, το κρέας του βουβαλιού μαγειρεύεται με πολλούς τρόπους. Ιδιαίτερα δημοφιλή είναι τα λουκάνικα αλλά και ο καβουρμάς, ο οποίος πρόσφατα βραβεύτηκε ως το καλύτερο ελληνικό «delicatessen». Εδώ και περίπου δέκα χρόνια, μετά από μελέτες και έρευνα, προκειμένου ο βούβαλος να χαρακτηριστεί ελληνικός, οι βουβαλοτρόφοι υποστηρίζονται οικονομικά με επιδοτήσεις και προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό, ωστόσο, δεν αρκεί. Το μεγαλύτερο πρόβλημά είναι ότι το κόστος αυξάνεται συνεχώς και κάνει την εργασία ασύμφορη. Οι εκτάσεις των βοσκοτόπων έχουν μειωθεί,

είτε λόγω καταπατήσεων είτε λόγω αύξησης των καλλιεργειών, είτε λόγω ανόδου της στάθμης της λίμνης. Προσπαθούν να γίνουν ειδικές εγκαταστάσεις, δεδομένου ότι το βουβάλι είναι ζώο που ζει στην ύπαιθρο και κοντά στο νερό. Τα τελευταία περίπου τρία χρόνια η προσφορά του βουβαλίσσιου κρέατος δεν αρκεί για να καλύψει τη ζήτηση, γεγονός που γεννά αισιοδοξία για την παρουσία και την προοπτική των προϊόντων στην αγορά.

3.4.1 Γιορτή βουβαλιού

Οι φορείς της περιοχής μάλιστα, σε μια προσπάθεια να γίνει γνωστή η προσπάθεια της εκτροφής βουβαλιών, διοργανώνουν (για δεύτερη χρονιά) στις 6 και 7 Ιουλίου τη γιορτή βουβαλιού στα Χρυσοχώραφα Σερρών. Βασική επιδίωξη του πολιτιστικού συλλόγου και όλων των συν διοργανωτών φορέων, παράλληλα με την ενημέρωση και την προώθηση προϊόντων, είναι η ευρύτερη προβολή της περιοχής της Κερκίνης και η προσέλκυση επισκεπτών στον όμορφο και φιλόξενο τόπο μας". Να σημειωθεί ότι το βουβάλι είναι φυλή απειλούμενη και προστατευόμενη σύμφωνα με τη συνθήκη Ραμσάρ. Συναντάται στην περιοχή της λίμνης Κερκίνης του νομού Σερρών εδώ και

πολλές δεκαετίες. Σήμερα, σε ολόκληρη την Ελλάδα υπολογίζεται ότι ζουν περίπου 2.000 ζώα. Περισσότερα από τα μισά εντοπίζονται στη Βόρεια Ελλάδα και περίπου 300 στην περιοχή της Κερκίνης.

3.4.2 Ντόπια Παραδοσιακά Προϊόντα & Γεύσεις

Επισκεπτόμενοι τα Χρυσοχώραφα αξίζει να δοκιμάσετε:

- Βουβάλι στη γάστρα.
- Βουβάλι κοκκινιστό.
- Καβουρμάς. Περιέχει 3 είδη κρέατος, βουβάλι, χοιρινό, πρόβειο, που βράζονται όλα μαζί για 5 ώρες, ανακατεύονται με μπαχαρικά και τοποθετούνται σε δοχεία για να παγώσει.
- Λουκάνικα βουβαλίσια. Είναι κιμάς από βουβάλι, που αναμειγνύεται με μπαχαρικά και έπειτα γεμίζουμε το μείγμα σε φυσικό χοιρινό έντερο.
- Σουτζούκι και μπιφτέκι βουβαλίσιο. Είναι κιμάς από βουβάλι, που αναμειγνύεται με μπαχαρικά, κρεμμύδι, μαϊντανό και φρέσκα χωριάτικα αυγά.
- Φρέσκο Γριβάδι και Πεταλούδα (ψάρια της λίμνης) στη σχάρα ή στο τηγάνι.
- Ψάρι με ρύζι στο φούρνο. Παραδοσιακή συνταγή του χωριού που δε θα το βρεις στις ταβέρνες, παρά μόνο στα σπίτια.
- Σπιτικός Τραχανάς, Γιουφκάδες (Χυλοπίτες), Κους-κους και πίτες.
- Τουλουμπάκι με λαχταριστό συρόπι.
- Κανταΐφι με παγωτό.
- Καζάν-Ντιπί από βουβαλίσιο γάλα. Τόσο νόστιμο που με κούριερ ζητείται η αποστολή του σε σπίτια και καταστήματα των Αθηνών

και της Θεσσαλονίκης.

- Ντόπιο τσίπουρο και ούζο.

3.5 Γυναικείοι Συνεταιρισμοί

Αγροτουριστικός συνεταιρισμός Φυλλίδος

Το 1997 δεκαπέντε γυναίκες της επαρχίας της Φυλλίδος παρακολούθησαν ένα σεμινάριο αγροτουρισμού που οργανώθηκε από το ΚΕΚ ΔΗΜΗΤΡΑ και υπό την επήρεια του ίδρυσαν τον συνεταιρισμό στην Αλιστράτη Σερρών που σήμερα αριθμεί πάνω από δέκα ενεργά μέλη. Στο εργαστήριο τους οι γυναίκες παρασκευάζουν παραδοσιακά προϊόντα όπως γλυκό το κουταλιού, μαρμελάδες, λικέρ, βυσσινάδα, κερασάδα, πίτες, χυλοπίτες και μέλι ανθέων.

Αγροτουριστικός συνεταιρισμός ποροίων

Το 1999 δημιουργήθηκε ο Αγροτουριστικός –Βιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Ποροίων Σερρών με σκοπό τη διατήρηση, την προβολή και την αξιοποίηση των τοπικών παραδοσιακών ασχολιών, καθώς και τη δυνατότητα μετατροπής τους σε πηγές συμπληρωματικού εισοδήματος για τις γυναίκες της περιοχής. Αρχικά είχε ενταχθεί σε προγράμματα αγροτουρισμού του άξονα NOW, που υλοποιείται από τον Τομέα Αγροτικής Οικονομίας της Γεωπονικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ο συνεταιρισμός έχει 20 ενεργά μέλη, τα οποία δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, την επεξεργασία και την πώληση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, όπως σπιτικές μαρμελάδες, λικέρ, τουρσιά, παραδοσιακά ζυμαρικά, πίτες, γλυκά,

του κουταλιού και του ταψιού, τυροκομικά προϊόντα και αρωματικά φυτά από το Μπέλλες. Για την Παρασκευή των προϊόντων τους χρησιμοποιούν αγνά υλικά, τα περισσότερα από τα οποία προσφέρει η φύση, ενώ οι συνταγές τους βασίζονται σε εκείνες των γιαγιάδων τους.

Απώτερος στόχος των γυναικών του συνεταιρισμού είναι να αποκτήσουν δική τους στέγη, να συνεχίσουν όλες τις δραστηριότητες και να διατηρήσουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα των Άνω Πορόϊων.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Συμπεράσματα

Ο τουρισμός, οι εναλλακτικές μορφές του και ιδιαίτερος ο αγροτουρισμός που ερευνήθηκε στην παρούσα εργασία, αποτελούν την βαριά βιομηχανία της χώρας μας. Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται σε περιοχές που δεν είναι κορεσμένες τουριστικά και αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα για να παραμείνουν οι πληθυσμοί στους τόπους τους, να εργαστούν, να δημιουργήσουν. Παράλληλα, με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα και την ραγδαία αύξηση της ανεργίας, όλο και περισσότεροι νέοι δράττουν την ευκαιρία της εσωτερική μετανάστευσης από τις μεγαλουπόλεις προς την επαρχία, με σκοπό όχι μόνο την επαγγελματική αποκατάσταση στον τομέα του αγροτουρισμού αλλά γενικώς την

αλλαγή φιλοσοφίας στον τρόπο διαβίωσης τους. Τα οφέλη της ανάπτυξης του αγροτουρισμού είναι πολλαπλά και άμεσα. Η αύξηση της τουριστικής κίνησης σε μέρη που δεν είναι συνδεδεμένα με την θάλασσα και κατ επέκταση με τον μαζικό τουρισμό, η μείωση της ανεργίας και η εισροή συναλλάγματος είναι τρεις βασικοί πυλώνες για να δοθούν περισσότερα κίνητρα για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου μοντέλου τουρισμού. Ο νομός Σερρών γνώρισε μια απότομη ανάπτυξη από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 στον τομέα του αγροτουρισμού και αυτό οφείλεται κυρίως στις στα κίνητρα και στις αφειδώς επιδοτήσεις που μέσω προγραμμάτων κατέληγαν στα χέρια ιδιωτών για την δημιουργία κυρίως καταλυμάτων για την υποδοχή φιλοξενίας των τουριστών. Η υλοποίηση των επενδύσεων αυτών αύξησε την επισκεψιμότητα, βελτίωσε την ποιότητα ζωής των κατοίκων του νομού, δημιουργήθηκαν νέες θέσεις εργασίας και το σημαντικότερο διαφημίστηκε ο Νομός από άκρη σε άκρη σε ολόκληρη την χώρα για την ιδιαίτερη ποικιλομορφία , την ζεστή φιλοξενία και για τις παραδόσεις που ακόμα τιμούμε.

Προτάσεις

Οι βασικές προτάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτουρισμού στον Νομό Σερρών είναι :

1. Ενημέρωση του ντόπιου πληθυσμού: Οι αγρότες και αυτοί που θέλουν να ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό θα πρέπει να έχουν επαρκείς ενημέρωση για την βελτίωση του εισοδήματος τους αλλά και των υπηρεσιών που θα παρέχουν.
2. Μελέτες ανάπτυξης περιοχών: Με αυτόν τον τρόπο θα αποφευχθεί ο υπερκορεσμός των περιοχών και συνάμα θα μετράται η ανταποδοτικότητα από τις επενδύσεις των περιοχών αυτών ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

3. Μάρκετινγκ: Χρησιμοποίηση των λειτουργιών του μάρκετινγκ στον αγροτουρισμό ώστε να αναδεχθεί επαρκώς το <<προϊόν>> να διαφημιστεί και να προβληθεί.
4. Προβολή τοπικών περιοχών: Ο στόχος είναι η αναδείξει του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος, η προώθηση και άλλων μορφών τουρισμό πλην του αγροτουρισμού όπως ο ιαματικός και ο μοναστηριακός, που Νομός Σερρών φημίζεται γι αυτού του είδους τον τουρισμό.
5. Υποδομές: Θα πρέπει όπου χρειάζονται παρεμβάσεις να γίνουν ή ο εκσυγχρονισμός των ειδή υπάρχουσών υποδομών μέσω των προγραμμάτων της ευρωπαϊκής ενώσεις.
6. Διαφήμιση-Διαδίκτυο: Ένας χαμηλού κόστους διαφήμισης αλλά άμεσα αποτελεσματικός, είναι η διαφήμιση μέσου του κυριότερου πλέον τρόπου ενημέρωσης που είναι το διαδίκτυο. Δημιουργία άρθρων που περιγράφουν και προωθούν με σαφήνεια τον αγροτουρισμό στο Νομό Σερρών. Επίσης θα πρέπει τα σχολεία να επισκέπτονται με εκδρομές τα αγροτουριστικά καταλύματα ώστε να έρχονται σε επαφή με αυτά και να τα διαφημίζουν μετά από στόμα σε στόμα στους μεγαλύτερους.
7. Αγροκτήματα: Δημιουργία πρότυπων αγροκτημάτων που θα παράγουν από τοπικά εδέσματα μέχρι κεντήματα φτιαγμένα με παραδοσιακούς τρόπους, όπου η τέχνη θα χρησιμοποιείται κυρίως για εκπαιδευτικούς σκοπούς. _

Βιβλιογραφία

Ανδριώτης, Κ., (2005): Τουριστική Ανάπτυξη και σχεδιασμός, Σταμούλης, Αθήνα.

Ασκέλη Σ(2005): Επιχειρήστε....αγροτουριστικά. Πώς να οργανώσετε τη δική σας αγροτουριστική επιχείρηση, Εκδόσεις Κέρκυρα, Υπό την αιγίδα της Αγροτουριστικής Α.Ε., Αθήνα.

Βελισαρίου, Ε.,(2000), Μάνατζμεντ Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού, 2000., Πάτρα.

ΕΛ.Ο.Τ. (2003) Ελληνική Προδιαγραφή, Αγροτουρισμός

Ορολογία και γενικές απαιτήσεις για τους παροχής υπηρεσιών αγροτουρισμού, ΕΛΟΤ, ΑΕ., Αθήνα.

Ιακωβίδου, Ό.,(2006) Αγροτικός Τουρισμός: Η Ελληνική Πραγματικότητα. Εισήγηση στο Αναπτυξιακό Συνέδριο Δράμας.

Παλάτος Γεώργιος του Αθ.,. <<Αγροτουρισμός>>, σημειώσεις του μαθήματος (θεωρία) Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης.

Παπακωνσταντινίδης, Λ.Α., (1993), Αγροτουρισμος : Σταθμός προς την Τοπική Ανάπτυξη, Δωρικός Αθήνα.

Παρταλίδου Μ., (2000) : Προσανατολισμοί ποιότητας στον Αγροτικό Τουρισμό. Μελέτη περιπτώσεων στο Νομό Θεσσαλονίκης.

Σφακιανάκης, Μ., (2000): Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, εκδ. Ελλην, Αθήνα.

Τσάρτας, Π., (1996), Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό, Αθηνά: εκδ. Εξάντας

Άλλες Πηγές

www.agrotour.com

<http://www.agrotourism.wordpress.com>

<http://www.agrotourismos.gr/category/Serres>

www.agrotypos.gr

<http://www.agroxenia.net>

www.el.wikipedia.org/wiki/Αγροτουρισμος

<http://www.exormiseis.gr/accom/mak/serron.htm>

www.gto.gr

<http://www.hotelsline.gr>

<http://www.limneokerkini.gr>

www.limnikerkini.com

www.minagric.gr

<http://www.monopoli.gr/travel-tips/items>

www.nea.gr

<http://www.oikoperiigitis.gr>

<http://www.poroia.de/kdporoion.html>

www.serresbiz.com

<http://www.serreshotel.gr>

<http://www.serrestourism.gr>

www.tourism-development.gr

www.viglatorias.com

<http://www.visitgrece.gr/el/nature/agrotourism>

<http://vounisios.pblogs.gr>

